

**Анотації дисциплін за вибором навчального плану спеціальності 033
Філософія (другий (магістерський) рівень)**

1. Цикл загальної підготовки

1.2.1. Дисципліни вільного вибору студента

Назва дисципліни	ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ
Статус	Дисципліна вільного вибору студента
Рік семестр	I I
Мета навчальної дисципліни	забезпечити загальну теоретичну підготовку магістрантів і аспірантів у галузі психології вищої школи, яка слугуватиме основою для їхньої практичної роботи, що пов'язана з викладацькою діяльністю.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	<ul style="list-style-type: none"> - предмет та завдання психології вищої школи; - вимоги до особистості спеціалістів з вищою освітою та особливо спеціалістів вищих навчальних закладів; - вікові особливості студентської молоді; - особливості психічного розвитку та соціалізації студентів; - психологічні основи формування у студентів професійних знань та навичок, соціально-психологічні процеси у студентських групах; - психологічні проблеми вищого навчального закладу як соціальної організації; - психологічні фактори педагогічної та наукової діяльності викладачів та їхньої успішної кар'єри.
вміти	<ul style="list-style-type: none"> - орієнтуватися в сучасних психологічних проблемах вищої школи; - самостійно розбиратися на постановці і вирішенні психологічних проблем, пов'язаних з організацією педагогічної та професійної діяльності; - аналізувати психологічні явища і процеси у вищих навчальних закладах; - грамотно ставити і вирішувати психологічні завдання при учбового та виховного процесів у вищому навчальному закладі.
Зміст дисципліни	<p>Тема 1. Предмет, завдання та історія розвитку психології вищої школи.</p> <p>Тема 2. Методологія і методи психології вищої школи.</p> <p>Тема 3. Загальна психологічна характеристика студентського віку.</p> <p>Тема 4. Психологічна характеристика студентської групи.</p>

	<p>Тема 5. Психологічний аналіз педагогічної взаємодії викладача та студента.</p> <p>Тема 6. Психологічний аналіз конфліктів у педагогічній взаємодії.</p> <p>Тема 7. Психологія діяльності та особистості викладача вищої школи.</p>
Тривалість	90 год. (14 год. лекційних, 18 год. семінарських, 58 год. самот. роботи)
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ ТА ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ
Статус	Дисципліна вільного вибору студента
Рік семестр	I I
Мета навчальної дисципліни	надання студентам магістратури цілісної і логічно-послідовної системи знань про педагогічні основи підготовки кадрів вищої кваліфікації; підготовка студентів магістратури як професіоналів, здатних до самоосвіти та саморозвитку, що володіють основами педагогічних знань та успішно застосовують їх у повсякденній та професійній практиці при розв'язанні педагогічних ситуацій, пов'язаних з навчанням, вихованням та розвитком.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	<ul style="list-style-type: none"> - загальні основи педагогіки вищої школи; - становлення системи освіти в Україні; - дидактику вищої школи, виховання студентів; - педагогічний менеджмент; - специфіку професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи.
вміти	<ul style="list-style-type: none"> - виокремлювати принципи освіти, завдання навчальних закладів (Закон України "Про освіту"); - з'ясувати призначення стандартів вищої освіти, сутність організації навчально-виховного процесу у ВНЗ (Закон України "Про вищу освіту"); - досліджувати пріоритетні напрями розвитку освіти в Україні, виокремлювати тенденції підготовки фахівців у вищій школі з погляду перспектив її удосконалення (Національна доктрина розвитку освіти); - добирати приклади педагогічних ситуацій із діяльності ВНЗ, які зорієнтовані на формування гуманістичних почуттів особистості; - скласти план проведення практичного чи лабораторного заняття з окремої дисципліни,

	<p>визначати його методичне забезпечення;</p> <ul style="list-style-type: none"> - опрацювати інформаційні джерела з метою ознайомлення з технологією і методикою запровадження модульно-рейтингової системи організації навчання у ВНЗ України; - здійснювати педагогічний аналіз форм і засобів виховання у навчальному закладі з позицій реалізації в них принципів виховання.
Зміст дисципліни	<p>Тема 1. Предмет, завдання, категорії педагогіки вищої школи.</p> <p>Тема 2. Модернізація системи вищої освіти в Україні.</p> <p>Тема 3. Становлення вищої освіти в Україні та світі.</p> <p>Тема 4. Основи дидактики вищої школи.</p> <p>Тема 5. Зміст, методи, форми організації навчання у вищій школі.</p> <p>Тема 6. Педагогічна майстерність викладача ВНЗ.</p> <p>Тема 7. Формування педагогічної культури науково-педагогічного працівника.</p>
Тривалість	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самот. роботи)
Форма контролю	залік

2. Цикл професійної підготовки

2.2.1. Дисципліни за вибором ВНЗ

Назва дисципліни	ФІЛОСОФІЯ В СИСТЕМІ КУЛЬТУРИ
Статус	Дисципліна циклу вибору ВНЗ
Рік семестр	II III
Мета навчальної дисципліни	з'ясування значення філософії як основи культуротворчого процесу, її місця в системі культури.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	<ul style="list-style-type: none"> - підходи до визначення філософії та культури; - культурно-історичні корені філософії, образи філософії в творах філософів; - основні функції філософії щодо культури та особистості; - труднощі, небезпеки та досягнення сучасної філософії в умовах кризи культури, глобалізаційних процесів у суспільстві.
вміти	- аналізувати та давати критичну оцінку явищам,

	<p>підходам та проблемам, які будуть розглядатися в процесі вивчення спецкурсу;</p> <p>- сформуванню свого бачення філософії, культури та їх взаємозв'язку, яке може бути відображеним у студентських філософських есе.</p>
<p>Зміст дисципліни</p>	<p>Тема 1. Підходи до визначення культури і філософії Проблемність визначення поняття „культура”. Культура і цивілізація. Основні типи філософії та її взаємозв'язок із цивілізаційними процесам. Основні типи визначень поняття „культура”. Протиставлення (чи не протиставлення) понять „культура” та „цивілізація” в історії філософії. Місце філософії в культурному та цивілізаційному поступі. Підстави розрізнення культури та цивілізації. Сучасна людина: продукт культури чи цивілізації? Майбутнє людської культури (цивілізації).</p> <p>Тема 2. Культурно-історичні корені філософії Філософія і повсякденність. Буденна свідомість та повсякденність. Філософія і міфологія. Міф, міфологема та міфологічне мислення і їх місце в житті людини. Філософія і паранаукове знання. Паранаукове знання як варіант відповіді на питання взаємозв'язку людини зі світом. Співвідношення наукового та паранаукового знання у процесі пізнання світу.</p> <p>Тема 3. Образи філософії в історії філософії. Філософія як прагнення до мудрості та „мистецтво правильного життя”. Філософія як критерій наявного та належного. Сцієнтична інтерпретація філософії. Філософія та наука. Сцієнтизм у філософії: перспективи та шляхи розвитку. Предмет дослідження філософії в історичному перерізі.</p> <p>Тема 4. Філософія як основа культуротворчого процесу. Філософія як світогляд. Філософія як осердя культурних універсалій. Категоріальний зміст культурних універсалій. Філософія як ідеологія. Філософія і сучасне мистецтво. Світогляд та його різновиди. Способи соціокультурної поведінки як основа антропосоціогенезу. Сучасне мистецтво та філософія. Філософія та кіно.</p> <p>Тема 5. Взаємозв'язок філософії та літератури. Традиції філософської есеїстики: античність, Відродження, Новий час, сучасність. Специфіка філософії як літератури. Філософія як текст та як інтерпретатор тексту (філософська герменевтика). Схожість та відмінність філософії і літератури. Історія філософії як історія філософської есеїстики. Мова як універсальний культурний код.</p>

	<p>Тема 6. Поліфункціональність філософії в житті особистості та культури Філософія і виховання. Філософський критицизм та його вплив на творення культури. Філософська творчість як спосіб самореалізації та самовираження „людини культурної”. Філософський критицизм та його роль для становлення ідеалів культури. Філософська творчість: дух часу чи стан душі? Філософія як навчальна дисципліна.</p> <p>Тема 7. Філософія та культура в умовах глобалізації. Протистояння глобалізму і культури. Філософський аналіз культурного партикуляризму та універсалізму. Практична філософії в сучасному світі. Філософія політики і культура. Чи виправдав себе лібералізм як форма правління? Комунікативна філософія та поле її діяльності в умовах інформатизації та віртуалізації. Екологічна філософія. Вирішення екологічної кризи засобами екологічної філософії та екологічної етики: утопія чи реальність?</p>
Тривалість	90 год. (14 год. лекційних, 18 год. семінарських, 58 год. самот. роботи)
Форма контролю	екзамен
Назва дисципліни	СОЦІОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ ТА ОСВІТИ
Статус	Дисципліна циклу вибору ВНЗ
Рік семестр	II III
Мета навчальної дисципліни	ознайомити студентів з сучасними уявленнями світової та вітчизняної соціології про сутність феноменів культури й освіти, механізмами їх взаємодії з суспільством та роллю у процесі соціальних змін. Розкрити сутність основних понять та їх використання у вивченні сучасних соціокультурних процесів нашого суспільства.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	<ul style="list-style-type: none"> – основні поняття соціології культури і освіти; – соціологічні теорії, що розглядають окремі аспекти співвідношення культури та суспільства; – соціальні функції культури і освіти; – елементи культури, її типи, види, галузі, форми; – основні теорії соціокультурного розвитку; – структуру системи освіти України, її складові; – соціогрупову структуру педагогічного процесу; – основні тенденції розвитку інституту освіти, його

	<p>взаємозв'язок з іншими соціальними інститутами суспільства;</p> <ul style="list-style-type: none"> – прийоми і методики управління освітніми організаціями; – методи та методики емпіричного дослідження сучасних соціокультурних процесів.
вміти	<ul style="list-style-type: none"> – оперувати понятійно-категоріальним апаратом соціології культури і освіти; – аналізувати механізм і особливості впливу культури і освіти на суспільне життя; – володіти основними методичними прийомами емпіричного виміру сучасних соціокультурних процесів; – збирати, опрацьовувати та інтерпретувати дані соціологічних досліджень.
Зміст дисципліни	<p>Тема 1. Культура як об'єкт соціологічного аналізу.</p> <p>Поняття культури. Еволюція уявлень про культуру. Типологія визначень культури за А. Кребером та К.Клакхоном. Соціологія культури як наука: об'єкт, предмет, завдання. Міждисциплінарні зв'язки соціології культури із етнографією, етнологією, соціальною і культурною антропологією, культурологією та філософією культури. Функції культури: ідентифікаційна, орієнтаційна, адаптивна, соціалізаційна, комунікативна, інтегративна та дезінтегративна. Культура і цивілізація: погляди Ф. Тьонніса, М.Данилевського, О. Шпенглера, А. Тойнбі, Г. Маркузе. Культурознавчі відгалуження (креаціонізм, катастрофізм, еволюціонізм, дифузійонізм) як передумова формування соціологічного розуміння культури. Об'єктивістський та культурно-аналітичний напрямки розгляду культури. Позитивізм (Е. Дюркгейм) – «розуміюча соціологія» (М. Вебер); структурний функціоналізм (Б. Малиновський) – символічний інтеракціонізм (Д. Мід). Постмодерністське бачення культури. Емпіричні методи соціологічного аналізу культури: спостереження, контент-аналіз, герменевтичний метод.</p> <p>Тема 2. Культура як система.</p> <p>Статика і динаміка – основні характеристики соціокультурної системи. Матеріальна і духовна культура. Цінності, їх види (вітальні, соціальні, політичні, моральні, релігійні, естетичні) та функції. Норми як засоби добровільної і усвідомленої співпраці людей. Класифікація норм та їх функції. Соціокультурні зразки поведінки: обряди, звичаї, традиції. Знання як елемент культури. Символічна культура як універсум значень, символів та смислів. Основні сфери символічної</p>

культури: релігія, мистецтво, гра, наука. Культурні елементи. Універсальні, загальні та унікальні елементи культури. Культурні універсалії. Культурний комплекс. Агенти та інститути культури, їхня спеціалізація та функції. Багатоманітність типологій культури як відображення її багатофункціональності. Формацийний та класовий типи культур. Національна культура. Галузі культури: економічна, політична, професійна, педагогічна. Види культури: домінуюча, субкультура, контркультура; сільська і міська; повсякденна і спеціалізована. Форми культури: елітарна, народна, масова. Культурні конфлікти. Етноцентризм і культурний релятивізм.

Тема 3. Динаміка культури.

Різноманітність підходів до пояснення динаміки культури: господарсько-матеріалістична чи соціокультурна детермінація. Типи культурних змін. Поступально-лінійна концепція розвитку культури. Циклічна й інверсійна теорія розвитку культури. Синергетична концепція розвитку культури як системи. Теорія соціокультурного розвитку П. Сорокіна. Джерела та фактори культурної динаміки: інновація (культурні винаходи та культурні відкриття), наслідування, дифузія, синтез. Культурна глобалізація. Соціокультурна трансформація сучасного українського суспільства.

Тема 4. Культура й особистість.

Соціалізація та інкультурація як основні механізми впливу культури на формування особистості. Адаптація та інтеріоризація. Цілеспрямована та стихійна форми соціалізації. Соціокультурне середовище як джерело ідентичностей, ідентифікацій та ціннісних орієнтацій. Соціально-психологічні механізми культурної активності особистості: потреби, інтереси (інтерес-ставлення, інтерес-дія, інтерес-установка, інтерес-орієнтація), ціннісні орієнтації, мотиви, стимули (матеріальні, соціальні, моральні). Диспозиційна концепція регуляції соціальної поведінки особистості В. Ядова. Художня культура і мистецтво. Структура художньої культури. Суб'єкти художньої культури. Художня інтелігенція. Публіка, її характерні риси і функції. Критика як соціохудожній суб'єкт. Вільний час. Структура вільного часу. Види дозвіллевої діяльності. Культурно-дозвіллеві практики населення України.

Тема 5. Місце та роль соціології освіти в системі соціологічного знання.

Місце соціології освіти в системі соціологічного знання.

Предмет, об'єкт та основні категорії соціології освіти. Функції соціології освіти в суспільстві (прогностична, інформаційна, інтеграційна, трансформаційна та ін.). Принципи соціології освіти (гуманітаризації, історизму, демократизації, безперервної освіти). Міждисциплінарні зв'язки соціології освіти та її суспільне призначення. Структура соціології освіти (за В. Нечаєвим): теоретико-пізнавального змісту і технологічної послідовності пізнавальної діяльності; теоретична соціологія освіти, прикладна (емпірична) соціологія освіти, експериментальна прикладна соціологія освіти. Методологія і методи дослідження соціології освіти. Специфіка використання методів опитування (анкетування, інтерв'ю), соціометричного аналізу, методу порівняння даних, методу аналізу документів щодо вивчення проблем освіти. Е. Дюркгейм як один із засновників соціології освіти, основні положення його концепції. Функціональний та конфліктологічний підходи в соціології освіти (Т. Парсонс, М. Вебер, К. Маркс). Основні концепції зарубіжної соціології освіти ХХ ст. (Т. Веблен, Дж. Дьюї). Концепція «культурної реконверсії капіталу» (П. Бурдьє, Ж. Пассерон). Найвпливовіші концепції сучасної соціології освіти (за Е. Гіденсом). Соціологія освіти в Україні.

Тема 6. Освіта як соціальна система та соціальний інститут.

Поняття системи освіти та її соціальні характеристики. Структура системи освіти. Структура системи освіти України, її основні складові. Формальний, неформальний та інформальний сектори системи освіти. Соціально-економічні проблеми вітчизняної системи освіти. Становлення освіти як соціального інституту. Основні елементи освіти як соціального інституту. Соціальні відносини у сфері освіти. Педагогічні відносини як різновид соціальних відносин. Соціальні функції освіти: репродуктивна, комунікативна, селективна, зміни соціального статусу, соціально-блокуюча, культурної реконверсії соціальної позиції.

Тема 3. Соціологічні аспекти дослідження системи освіти в сучасному українському суспільстві.

Національна освітня спадщина та світові тенденції у сфері освіти. Характеристика стану освіти в Україні. Націоналізація школи. Соціологічний моніторинг у сфері освіти. Проблеми вітчизняної освіти (загроза падіння рівня загальної і професійної освіти, загроза погіршення умов навчально-виховного процесу, загроза погіршення

	якості педагогічних кадрів, загроза часткової втрати освітою своєї якості бути ефективним засобом досягнення особистих життєвих цілей, загроза втрати позитивних якостей вітчизняної системи навчання і виховання) та можливі шляхи їх подолання. Інтеграція України у Європейський освітній простір: мета, завдання. Болонський процес. Болонська декларація та основні напрями інтеграції освітньої системи України у світовий освітній простір. Основні напрями соціологічних досліджень проблем освіти в Україні (роль самоосвіти в сучасному суспільстві, проблеми гендерних досліджень в системі освіти).
Тривалість	90 год. (16 год. лекційних, 18 год. семінарських, 56 год. самот. роботи)
Форма контролю	Екзамен

2.2.2. Дисципліни вільного вибору студента

Назва дисципліни	МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЛОСОФСЬКИХ ДИСКУСІЙ
Статус	дисципліна вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	I I
Мета навчальної дисципліни	пояснити студентам принципові відмінності між способами філософування, обґрунтувати дискурсивний характер філософування, найважливіші принципи підготовки до філософської дискусії та її ведення.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	- риси, що відрізняють монологічне філософування від діалогічного; - найважливіші змістовні та формальні вимоги до підготовки та ведення філософської дискусії; - особливості використання аргументації в дискусії, - класичні та некласичні прийоми ведення суперечки.
вміти	- застосовувати одержані знання у навчальній та професійній діяльності, інтегрувати їх в інші галузі досліджень; - організовувати, готувати та вести філософські суперечки.
Зміст дисципліни	Тема 1. Зв'язок дискусії з природою філософського знання Дискурсивність філософії. Монологічність та діалогічність у філософії. Класичний та некласичний

	<p>типи філософської дискусії.</p> <p>Тема 2. Підготовка до дискусії Визначення та формулювання складових дискусії. Особливості визначення та обґрунтування предмету філософської дискусії. Тема дискусії. Визначення кола літератури. Планування ходу дискусії. Різновиди дискусії в залежності від мети. Роль модератора в дискусії. Вимоги до особи модератора філософської дискусії. Особливості вироблення повістки у філософській дискусії. Протоколювання.</p> <p>Тема 3. Техніка і тактика ведення дискусії Правила співпраці з партнером. Найважливіші складові етики дискурсу. Прагнення до компромісу як вимога етики дискурсу. Процедурні правила ведення дискусії. Правила організації дискусії.</p> <p>Тема 4. Аргументаційна складова дискусії Традиційні методи аргументації. Нетрадиційні методи аргументації. Некоректні способи аргументації.</p> <p>Тема 5. Техніки та способи впливу на опонента Класифікація технік та способів впливу. Характеристика партнерських (допоміжних) впливів. Характеристика впливів через натиски та насильницьких впливів.</p> <p>Тема 6. Поняттєва та образна мова у дискусії Навички мовця з оперування поняттями. Поняття та термін. Образ як візуалізація філософської ідеї. Статичний та динамічний образ.</p>
Тривалість	90 год. (14 год. лекційних, 18 год. семінарських, 58 год. самост. роботи)
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	ФІЛОСОФІЯ ЕКОНОМІКИ
Статус	дисципліна вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	I I
Мета навчальної дисципліни	ознайомити студентів з різноманітними системами та історією становлення філософії економіки, сприяти формуванню у студентів знань із сутності економічних процесів, дослідити сутність та специфіку законів та загальних закономірностей економічної сфери людського буття, вивчити аксіологічні аспекти економічних процесів, світоглядні основи мотивації економічної діяльності.

Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	<ul style="list-style-type: none"> – специфіку предмета та об’єкта філософії економіки; – основні теоретичні положення курсу філософія економіки; – основні філософські проблеми економіки; – визначення фундаментальних категорій філософії економіки та їх специфіку; – першоджерела філософсько-економічної думки; – основні концепції утворення та розвитку економічних систем; – основні етапи розвитку філософсько-економічної думки, внутрішні і зовнішні умови економічного розвитку; – особливості співвідношення економічних та природних законів у суспільстві; – особливості впливу клімату, ландшафту, географічного середовища на економічну діяльність; – особливості економічної системи як системи самоорганізації обміну товарами та послугами у суспільстві; – особливості співвідношення науково-технічного прогресу та економіки; – особливості екологічної проблеми як наслідку економічної діяльності; – феномен праці в економічній системі, феномен власності в економічній системі, співвідношення виробництва необхідних штучних та потреб в економіці, особливості психологічного впливу реклами на формування потреб та попиту у населення; філософські основи ринкових процесів; – сутність грошей як економічної цінності; – проблеми легалізації тіньової економіки; – особливості впливу релігії на способи діяльності в економічній системі; – співвідношення економічної системи та менталітету; – співвідношення політики та економіки; – філософські проблеми вступу України до ЄС – співвідношення економіки та моралі.
вміти	<ul style="list-style-type: none"> – застосовувати знання про сутність економічної системи у своїй професійній діяльності; – аналізувати економічні системи на основі філософсько-економічних знань; – аналізувати особливості сучасних економічних процесів, прогнозувати розвиток економічної системи на

	<p>найближчий період;</p> <ul style="list-style-type: none"> – аналізувати економічну систему як чинник демографічної ситуації; – аналізувати роль держави в економічному розвитку суспільства; синтезувати набуті знання у цілісне світосприйняття; – застосовувати набуті знання при аналізі реалій сучасного економічного; – формувати власну позицію щодо актуальних проблем сьогодення економічних процесів.
<p>Зміст дисципліни</p>	<p>Тема 1. Філософія економіки як наука та її проблемні питання.</p> <p>Поняття «філософії економіки» як науки. Основні принципи філософсько-економічного пізнання дійсності. Сутність філософії економіки. Структура філософії економіки. Філософія економіки як методологія економічних процесів. Предмет та об’єкт філософії економіки. Методологічні основи філософії економіки. Аксиологічні та антропологічні виміри економіки. Філософські основи економічної свідомості. Онтологія господарської діяльності та поняття економічної істини і її критерії. Співвідношення економічних та природних законів у суспільстві. Проблеми легалізації тіньової економіки. Проблема впливу релігії на способи діяльності в економічній системі. Співвідношення економічної системи та менталітету. Освіта як чинник економічного розвитку держави. Україна та ЄС: проблема вступу до ЄС (психологічний та філософський аспект). Проблема справедливості та перерозподілу прибутків у економічній системі. Проблема добробуту та основних вартостей у економічній системі.</p> <p>Тема 2. Основні етапи розвитку філософсько-економічної думки.</p> <p>Філософсько-економічна думка античності, Середньовіччя та відродження. Ідеї філософії економіки Нового часу. Філософсько-наукове обґрунтування економіки А.Сміта у праці «Дослідження про природу і причини багатства народів» (1776). Німецька школа філософії економіки. Фрідріх Ліст, Карл Бюхер, Густав Шмоллер, Вернер Зомбарт, Вільгельм Рошер та їх ідеї. Політична економія Карла Маркса (1818-1883). Ідея історичної неминучості зміни різних ступенів економічного розвитку. Логіка розвитку економічного процесу. Причинами економічного розвитку. «Протестантська етика і дух капіталізму» Макса Вебера (1864-1920). Теорія динамічного циклічного</p>

економічного розвитку Йозефа Шумпетера (1883-1950). Інновації як причини економічного розвитку Гуннара Мюрдаля. Теоретичний опис процесів економічного розвитку Уолта Ростоу (1916). П'ять стадій в історії людства: традиційне суспільство, період розбігу, індустріальне піднесення та промислова революція, перехід до економічної зрілості, епоха масового споживання. Нобелівські лауреати у сфері економіки та застосування їх ідей у сфері підприємницької діяльності.

Тема 3. Філософсько-економічні виміри співвідношення інститутів економічної системи та капіталу.

Співвідношення економіки та інших сфер суспільного буття. економіка як відображення сутнісних потреб людської екзистенції. Антропоцентричність економічних процесів. Антропологічний вимір економічних процесів. Товари і послуги як відображення потреб людини. Людина як мета економіки. Аксиоматичний вимір економічних процесів. Онтологічні основи економіки. Економіка як відповідь людини на виклики буття. Економічний закон як необхідність виробництва для виживання людини в умовах буття. Фактор часу в економічній системі. Фактор часу у контексті виробництва товарів і послуг. Співвідношення економічних установ та економічних процесів. Соціально-економічні почуття та економічна психологія як фактори економіки. Логістика економічних процесів та роль людини у плануванні виробництва. Співвідношення фінансового та соціального капіталу в економічній системі. Поняття соціального капіталу. Соціальний капітал як неформальні норми або цінності, які роблять можливими колективні дії та угоди у групах людей. Соціальний капітал як капітал спілкування, співробітництва, взаємодії, взаємної довіри і взаємодопомоги, що формуються в просторі міжособистісних економічних відносин. Теорія соціально-економічних та соціокультурних циклів і криз. Синергетичні процеси в економіці як процеси саморегуляції економічної системи. Економіка та інновації. Економічна система та демографічна ситуація. Економічні ідеології та соціальний капітал. Особливості економічної поведінки людини в економічній системі. Предметність людської діяльності та виробництво потреб в економічній системі.

Тема 4. Людина як суб'єкт економічного життя.

Причини виникнення економічних відносини між людьми

	<p>та їхніми групами. Економічні відносини як різновид суспільних відносин. Біологічне та соціальне в людині у контексті економічних процесів. Модель соціально-економічної людини (homo economicus) К.Брукнера і У.Меклінга як "людина винахідлива, оцінююча, максимізує користь".</p> <p>Тема 5. Економічні інститути та їх сутність. Господарчі соціальні інститути: інститут власності, інститут виробництва, інститут ринку, інститут споживання. Сутність ринку та склад учасників ринку (продавців і покупців); склад товарів (товарної групи). Структурні елементи, що виражають стійкі форми організації і зв'язки між учасниками ринку. Інституціональні елементи (формальні і неформальні), що обмежують і стимулюють поведінку учасників ринку. Концепції контролю, що регулюють формування ділових стратегій учасників ринку.</p> <p>Тема 6. Ринок праці як вираження сутності людини. Філософський вимір поняття праці. Структуру ринку робочої сили. Функції ринку праці. НТП та ринок праці. Ринок праці і соціальна напруга. Соціальні та аксіологічні механізми взаємодії людей у ринкових умовах. Престиж професії. Аксіологічні умови ринку праці. Ринок праці в Україні та трудова еміграція.</p> <p>Тема 7. Моделі розвитку економічних процесів. Розвиток господарства і суспільства в контексті марксизму. Проблема наявності об'єктивні загальноісторичних законів у процесі економічної дії. Прогресивний характер процесу праці. Однолінійність економічної еволюції. Теорії індустріального суспільства як виділення в історії суспільства три послідовні стадії - традиційне, індустріальне і постіндустріальне суспільства. Традиційний тип економічних відносин. Сутність індустріального суспільства. Постіндустріальне суспільство та його економічні цінності. Модель паралельного розвитку світового господарства. Модель дволінійного розвитку як паралельне існування двох цивілізаційних гілок - Західної і Східної. Цивілізаційні моделі розвитку світу господарства.</p>
Тривалість	90 год. (14 год. лекційних, 18 год. семінарських, 58 год. самот. роботи)
Форма контролю	Залік
Назва дисципліни	ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Статус	дисципліна вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	I II
Мета навчальної дисципліни	розкрити зміст поняття «творчість» у філософських концепціях минулого та сучасності, визначити та проаналізувати такі складові творчості як творчий процес, суб'єкт та об'єкт творчості.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	<ul style="list-style-type: none"> - історію категоріальних визначень творчості в історико-філософському вимірі; - найважливіші складові творчого процесу та особливості їхньої кореляції; - формальні та змістовні аспекти творчості; - характеристики об'єкта та суб'єкта творчості, особливості творчого процесу.
вміти	<ul style="list-style-type: none"> - застосовувати одержані знання у навчальній та професійній діяльності; - інтегрувати їх в інші галузі досліджень; - корегувати творче продукування у власній діяльності відповідно до засвоєних знань, вмінь та навичок.
Зміст дисципліни	<p>Тема 1. Теоретико-методологічний статус філософії творчості Статус філософії творчості, її відмінність від психології та методології творчої діяльності. Психоаналітичний, культурологічний, евристичний, феноменологічний підходи до творчості.</p> <p>Тема 2. Творчість в історії філософії Поняття та зміст творчості у філософії античності, середньовіччя, Відродження, Нового часу, у німецькій класичній філософії, у некласичній філософії XIX та XX ст. Найважливіші проблеми сучасної філософської теорії творчості.</p> <p>Тема 3. Творчість як процес Творчість як процес. Змістовні та формальні характеристики творчості. Творчість як продукування нового. Творчість як трансформація реальності. Творчість як трансформація свідомості.</p> <p>Тема 4. Суб'єкт творчості Суб'єкт творчості. Автор та реципієнт. Проблеми, пов'язані з визначенням рис суб'єкта творчості. Проблема геніальності. Явище моди і творча особистість.</p> <p>Тема 5. Об'єкт та результат творчості Об'єкт та результат творчості. Стереотипність сприйняття. Стереотипність «першого» та «другого»</p>

	порядку. Трансформація світу.
Тривалість	90 год. (14 год. лекційних, 18 год. семінарських, 58 год. самот. роботи)
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	ФІЛОСОФІЯ ПОСТМОДЕРНУ
Статус	дисципліна вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	I II
Мета навчальної дисципліни	сприяти формуванню у студентів системи знань, уявлень про постмодерн як культурну епоху та постмодернізм як її філософське осмислення.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	- основні поняття, категорії філософії постмодерну; - сутність провідних вчень; - особливості постмодерну у зв'язку з модерном; - визначальні риси етики та естетики постмодерну; - особливості українського постмодерну.
вміти	- здійснювати порівняльний аналіз філософії премодерну, модерну та постмодерну; - розкрити сутність провідних вчень; - пояснити особливості українського постмодерну
Зміст дисципліни	Тема 1. Постмодерн як епоха Передумови становлення епохи постмодерну. Премодерн –модерн – постмодерн. Постмодерн і постмодернізм. Проблематика, основні етапи розвитку постмодернізму. Критична традиція осмислення постмодерну Тема 2. Некласика та ацентризм Постмодерн як відхід від класичної традиції філософії. Відмова від “гранднаративів”. Критика західноєвропейського центризму (плюралізм, нелінійність, ацентричність, амбівалентність, ризома, лабіринт). Тема 3. Ірраціоналізм Ірраціоналізм як розширення горизонтів постмодернізму. Постмодернізм як пошук і запитання. Тема 4 Український постмодерн Особливості формування українського постмодерну. Ірраціональне у структурі світогляду українців. Відображення ідей постмодерну в сучасній українській літературі. Тема 5. Постмодерний твір і кінонаратив.

	<p>Фільм за твором Умберто Еко «Ім'я троянди». Свідомість як текст. Текст як “простір без центру”. Система знаків, символів: лабіринт, свічка. Поетика. Ірраціоналізм</p> <p>Тема 6. Деконструкція у постмодернізмі</p> <p>Сутність і значення деконструкції. Передумови формування концепції деконструкції Ж.Деррида. Моральність і деконструкція. Проблема тілесності.</p> <p>Тема 7. Інший та Інакший</p> <p>Нігілістичні аспекти постмодернізму. Маргінальність постмодернізму: імморалізм і трансгресія. Надраціоналізм як єдність розуму і безумства. Від “волі до влади” Ф.Ніцше до “волі до істини” М.Фуко.</p> <p>Тема 8. Естетика постмодерну</p> <p>Гра як освоєння хаосу та десакралізація наявного. Іронія. “Система речей” Ж.Бодрияра. Естетичні колізії постмодернізму. Ж.-Ф.Ліотар: естетика піднесеного.</p>
Тривалість	90 год. (14 год. лекційних, 18 год. семінарських, 58 год. самост. роботи)
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	ПРОБЛЕМА ЛЮДИНИ В ІСТОРІЇ ФІЛОСОФІЇ
Статус	дисципліна вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	I II
Мета навчальної дисципліни	дати студентам уявлення про філософське знання як таке, що осягає відношення «людина-світ» у комплексі, ознайомити їх із загально-світоглядними засадами філософського знання про людину та з парадигмально-історичними тенденціями у тлумаченні сутності людини в різних історико-філософських епохах.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	<ul style="list-style-type: none"> - основні категорії та положення провідних людинознавчих концепцій в історії філософії; - закономірності зміни образів та місій людини протягом історичного часу; - особливості відображення цих образів і місій у філософській творчості; - внесок визначних філософських авторитетів, шкіл та напрямів у розвиток уявлень та знань про людину.
вміти	- розрізняти історично-філософські парадигми образу людини за культурологічними та світоглядними (мотиваційно-ціннісними) характеристиками;

	<ul style="list-style-type: none"> - прогнозувати подальший розвиток людинознавчих парадигм; - опрацьовувати основні та додаткову літературу розвитку інтелектуального та духовного потенціалу особистості; - висвітлювати зв'язки людиномірних явищ і подій у світі з точки зору філософських концепцій.
<p style="text-align: center;">Зміст дисципліни</p>	<p>Тема 1. Історичні періодизації філософії у контексті людинознавчої проблематики.</p> <p>Специфіка предмету та завдань курсу. Методологічні відмінності курсу «Проблема людини в історії філософії» від курсу «Філософська антропологія». Поняття «проблема людини» та роль філософії у її осягненні. Завдання вивчення курсу. Основні категорії курсу: космоцентризм, теоцентризм, антропоцентризм, техноцентризм. Джерельна база курсу. Методологічні засади курсу: принцип історизму, принцип об'єктивності; аксіологічний метод, метод компаративного аналізу. Поняття про передфілософію та протофілософію. Міфологія, релігія та філософія як стадії зрілості свідомості людства та світоглядні парадигми тлумачення людського. Космоцентрична, теоцентрична та антропоцентрична моделі світу. Пропорційність зв'язків міфології та космоцентризму, релігії та теоцентризму, філософії та антропоцентризму. Класифікації хронологічних періодів досліджені проблеми людини. в історико-філософській думці: їх сильні та слабкі сторони. Схема традиційних уявлень про відповідність світоглядних акцентів щодо проблем людини в історичних епохах: позитиви та недоліки.</p> <p>Тема 2. Проблема людини у протофілософській та філософській думці Стародавнього Сходу та у філософії античності.</p> <p>Міфологічні образи людини у передфілософській думці: космоцентрична концепція Долі та міфологічний фаталізм. Концепція людини як мікрокосму в макрокосмі: міфологічні та релігійні обґрунтування. Елементи антропоцентризму у передфілософських уявленнях: природна та метафізична людина у біблійних моделях сотворення світу; образ людини-Світотворця та людини-Долеборця у стародавніх текстах. Проблема людини у філософії Індії та Китаю. Образ Людини-Послушника, що реалізує місію трансформатора фізичного існування у духовне буття. Філософські школи про сутність і призначення людини. Буддійське уявлення про місце людини у світі. Проблема людини у філософській думці</p>

Китаю: загальний огляд. Образ людини в конфуціанстві та даосизмі. Вчення про людину Ян Чжу, Мо-цзи, Мен-цзи, легістів. Проблема людини у філософії стародавньої Греції: зв'язок і протиставність космоцентризму та антропоцентризму. Діонісійське та аполонійське начала у структурі філософських роздумів стародавніх греків. Елементи теоцентризму у філософії Стародавньої Греції як продовження лінії роздумів стародавніх мислителів. Космоцентричні мотиви в уявленнях про людину піфагорійців, Анаксимандра, Геракліта, Демокріта. Зміна парадигми у докласичному періоді стародавньої Греції: софісти та Сократ: перша хвиля античного антропоцентризму. Проблема людини у філософії Платона та Аристотеля: формування двох магістральних смислових векторів європейської класичної філософії. Друга хвиля античного антропоцентризму. Видозміни теоцентричної моделі світу у філософії Платона та Аристотеля та її зв'язок із антропоцентризмом. Образ Людини-Архітектора як реалізація місії Організатора процесу наповнення фізичного світу ідеальним змістом. Проблема людини у еліністичний період філософії Стародавньої Греції: антропоцентрична парадигма – епікурейці; космоцентрична парадигма - Сенека та стоїки; теоцентрична парадигма – неоплатоніки. Формування нової етики в перші століття нашої ери. Християнський погляд на людину: концепція Людини як Сина Божого.

Тема 3. Проблема людини у філософії Середньовіччя.

Проблема людини у середньовічній філософії: загальний огляд. Специфіка світоглядної періодизації середньовіччя. Апофатика та катафатика. Теоцентризм та провіденціалізм як моделі спілкування середньовічної людини зі світом. Розвиток аскетичних традицій, янгольський та апостольський шляхи релігійного служіння. Концепція людини як Раба Божого та Сина Божого як виконавців місії сакралізаторів суспільства через добровільне або примусове виконання духовних заповідей. Проблема місця і призначення людини у філософії Августина Блаженного як елемент класичної теоцентричної етики. Елементи космоцентризму у теоцентричній філософії середньовіччя: містика як філософське вчення. Філософія середньовічного сходу: теоцентричні роздуми та містичні течії у арабській філософії. Суфізм. Схоластика як новий погляд на людину, своєрідність середньовічного антропоцентризму. Концепція вільної волі людини. Філософія Фоми

Аквінського про значення людини як особистості. Погляди П'єра Абеляра, Еразма Роттердамського на сутність людини. Пізня схоластика: проблема людини у філософії Росцеліна, Дунса Скотта, Вільяма Оккама. Раціоналістичні мотиви у філософії, середньовічний аристотелізм та його боротьба із платонівською лінією у філософії. Гуманістичні віяння нової епохи.

Тема 4. Проблема людини у філософії Відродження.

Основні риси античного філософування як джерела філософського світогляду епохи Відродження. Відмінності ренесансного світобачення від світобачення періоду античності. Гуманістичний контекст культури Ренесансу. Симбіоз теоцентризму із космоцентризмом у філософських уявленнях: роль Романського та Германського Відродження у цих процесах. Пантеїзм як модель спілкування ренесансної людини зі світом. Зростання впливу антропоцентризму у філософії Відродження. Концепція Творця і людини як досконалого Творіння у творчості Джованні піко делла Мірандоли та Миколи Кузанського. Образ людини як Співтворця Бога, що реалізує місію експериментатора з фізичним світом під провідництвом світу духовного. Концепція історії Джамбатіста Віко; посилення соціального компоненту у філософуванні. Людина у соціальних утопіях відродження: Томас Мор, Роберт Оуен, Томмазо Кампанелла. Реалізація положень релятивістської етики, закладання основ етики імморалізму і утилітаризму у творчості Нікколо Макіавеллі. Бунт діячів Реформації проти «релігійного рабства». Зародження капіталістичних відносин із духу Реформації. Погляди на людину, її місце та можливості у творчості Мартіна Лютера та Жана Кальвіна.

Тема 5. Проблема людини у філософії Нового Часу та Просвітництва.

Образ Людини Нового часу як Конструктора, що реалізує місію дослідника фізичного світу з метою отримання раціональних доказів про існування світу духовного. Епоха Великих відкриттів та її світоглядні наслідки. Новочасний антропоцентризм: орієнтація на людину як дослідника і трансформатора світу; позитиви та негативи новочасного антропоцентризму. Апеляція до традицій (Френсіс Бекон і його соціальна утопія) та орієнтація на новації (поняття мислячого суб'єкта у філософії Рене Декарта) у філософії Нового Часу. Космоцентричні та теоцентричні мотиви у трактуванні сутності і місця людини: Блез Паскаль, Бенедикт Спіноза, Готфрід

Лейбніц. Новочасний ідеалізм. Матеріалістичні тенденції у трактуванні сутності і місця людини та Землі: механіцизм як модель людського існування (Жюльєн Ламетрі), географічний детермінізм (Ж. Лаплас), атеїзм як відмова від Божественного провідництва (Вольтер). Французьке Просвітництво про велич і ницість людини (Клод Гельвецій, Поль Гольбах, Франсуа де Ларошфуко). Соціально-філософські та політичні ідеї і гасла. Проблема людини у творчості Іммануїла Канта. Коперніканський переворот у осмисленні людського пізнання. Трансформація ідеалізму. Вчення І. Канта про віру розуму. Система німецької класичної філософії як антитеза та ідеологічна наступниця філософії Нового Часу. Спроба повернення до традиційної моралі. Категоричний імператив та інші моральні вимоги до людини у німецькій класичній філософії. Проблема взаємовідносин «Я» і «Не-Я» у Йоганна Фіхте. Проблема людини у працях Фрідріха Шеллінга. Місце людської особистості у колообігу історії і теоцентричні мотиви в працях Георга Гегеля.

Тема 6. Проблема людини у філософії Романтизму та першої половини ХХ століття.

Послаблення ідеалістичних тенденцій і утвердження некласичної парадигми у філософії. Повернення до космоцентричних мотивів. Людвіг Фойєрбах про взаємовідносини людини, природи та релігії. Розуміння проблеми людини у некласичній філософії ХІХ – початку ХХ століть: загальний огляд. Основні тенденції та відмінності від класичної філософії. Розуміння людини як живої цілісності у натурфілософії німецького Романтизму (Йоганн Гердер, Йоганн Гьоте, Новаліс). Розквіт ірраціоналістичних тлумачень проблеми людського буття. Трансформація антропоцентризму під впливом натуралістичних мотивів у філософії. Волюнтаризм та песимізм у розумінні смислбуттєвості в некласичній філософії ХІХ – початку ХХ століть. Образ людини-Антагоніста у філософії як реалізатора місії революціонера, бунтівника проти примату загальнолюдського. Людське життя як трагедія множини виборів. Зародження екзистенціалізму. Сьорен К'єркегор та Лев Шестов. Артур Шопенгауер та Фрідріх Ніцше про сенс людського життя. Концепція Надлюдини. Філософія життя про людину (Вільгельм Дільтей, Анрі Бергсон, Освальд Шпенглер). Проблема інстинкту, підсвідомості та надсвідомості у фрейдизмі. Мартін Хайдеггер про становище і роль людини у системі буття. Поняття

	<p>трансцендентального Его у феноменології Едмунда Гусерля. Російська релігійна філософія як досвід критики матеріалізму та атеїзму. Проблема меж людської свободи у Миколи Бердяєва. Володимир Соловйов про місце і призначення людини у світі. Соціоцентричні концепції часу. Проблема діяльності та економічні мотиви у філософії Карла Маркса. Соціальна складова філософії марксизму. Споріднені із марксизмом соціально-політичні доктрини. Засновники соціології Огюст Конт, Макс Вебер, Карл Поппер та Герберт Спенсер - про місце і можливості людини і світі. Три покоління позитивізму про феномен людського.</p> <p>Тема 7. Проблема людини у філософії другої половини ХХ та початку ХХІ століть.</p> <p>Нове відкриття гуманізму як основи антропоцентризму у екзистенційній філософії. Образ Людини як Транслятора, реалізатора місії миротворця, який поширює здобутки гуманістичної культури та цивілізації на ближнього. Карл Ясперс, Жан Поль Сартр, Альбер Камю про становище суб'єкта в системі буття. Феномени масовості та симуляції як найпомітніші психологічні проблеми людини ХХ століття. Суб'єкт у колі інших суб'єктів у комунікативній філософії. Політична філософія та філософія політики як вагомі течії у філософському доробку другої половини ХХ – початку ХХІ століть. Культурологічні студії сучасності. Релігійні пошуки якості «людини» у філософії Габліеля Марселя, Жана Мартена, П'єра Тейяра де Шардена. Нове зрощення антропоцентризму та теоцентризму у сучасній католицькій та неопротестантській філософії. Феномен ацентризму та дискурсивність у етиці постмодерну. Нелінійна картина світу та синергетична парадигма у контексті філософської думки. Трансформація космоцентризму у біоцентризм в кінці ХХ – на початку ХХІ століття. Образ людини як Оператора, який реалізує місію реформатора фізичної та ідеальної реальностей. Небезпеки та плюси техноцентризму у представленні філософів сучасності. Механізація людського буття як антропологічна проблема ХХІ століття.</p>
Тривалість	90 год. (14 год. лекцій, 18 год. семінарів, 58 год. самост. роботи)
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	КОМП'ЮТЕРНІ МЕТОДИ В СОЦІОЛОГІЇ

Статус	дисципліна вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	I II
Мета навчальної дисципліни	ознайомлення студентів з пакетами обробки соціологічних даних, можливостями використання сучасного програмного забезпечення в соціологічному дослідженні.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	<ul style="list-style-type: none"> - позитивні та негативні властивості різноманітних пакетів обробки соціологічних даних, зокрема, пакетів OCA та SPSS; - можливості пакетів OCA та SPSS, правила роботи з ними; - засоби первинної та вторинної комп'ютерної обробки соціологічної інформації; - можливості застосування сучасних інформаційних технологій в соціологічному дослідженні.
вміти	застосувати комп'ютерні інструменти статистичної обробки в ході аналізу.
Зміст дисципліни	<p>Тема 1. Специфіка представлення, зберігання й обробки даних у пакетах OCA й SPSS</p> <p>Тема 2. Розрахунок і аналіз одномірних розподілів у пакетах OCA й SPSS.</p> <p>Тема 3. Фільтри.</p> <p>Тема 4. Множинні відповіді: робота з номінальними ознаками із сумісними альтернативами в SPSS</p> <p>Тема 5. Створення нових змінних в пакетах OCA та SPSS</p> <p>Тема 6. Побудова двовимірних розподілів у пакетах OCA та SPSS та їх кореляційний аналіз.</p> <p>Тема 7. Процедури статистичного висновку в SPSS: статистичне оцінювання та статистична перевірка гіпотез.</p> <p>Тема 8. Аналіз розходжень. Обчислення статистичної значимості розходжень у пакеті OCA.</p> <p>Тема 9. Аналіз розходжень. Обчислення статистичної значимості розходжень у пакеті SPSS: t-тести.</p> <p>Тема 10. Аналіз розходжень. Обчислення статистичної значимості розходжень у пакеті SPSS: дисперсійний аналіз.</p> <p>Тема 11. Аналіз розходжень. Обчислення статистичної значимості розходжень у пакеті SPSS: непараметричні тести.</p> <p>Тема 12. Аналіз розходжень у пакеті SPSS: обчислення статистичної значимості розходжень для номінальних шкал.</p>

	<p>Тема 13. Реалізація факторного аналізу в пакетах OCA й SPSS.</p> <p>Тема 14. Методи реалізації кластерного аналізу в пакеті SPSS.</p> <p>Тема 15. Регресійний аналіз.</p> <p>Тема 16. Агрегування даних в пакеті SPSS.</p> <p>Тема 17. Аналіз «не відповідей» в пакеті SPSS.</p>
Тривалість	90 год. (14 год. лекцій, 18 год. семінарів, 58 год. самост. роботи)
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	ПРОБЛЕМА ЛЮДИНИ В УКРАЇНСЬКІЙ ФІЛОСОФІЇ
Статус	дисципліна вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	II III
Мета навчальної дисципліни	поглибити знання студентів з історії філософської думки України, її етноментальних особливостей, головні з яких – людинознавчий, гуманістичний, екзистенціальний характер філософування; засвоїти основні антропологічні вчення вітчизняних філософів.
Завдання	
знати	<ul style="list-style-type: none"> – які антропологічні особливості притаманні історії української філософії; – основні періоди розвитку антропологічних ідей у духовній культурі українців; – зміст основних людинознавчих концепцій, вироблених вітчизняними мислителями
вміти	<ul style="list-style-type: none"> – давати характеристику людинознавчим концепціям українських мислителів на основі опрацьованих їхніх творів; – здійснювати порівняльну характеристику цих ідей, в тому числі із антропологічними моделями зарубіжної філософії; – застосовувати набуті знання під час здійснення власної усвідомленої, цілеспрямованої, активної діяльності, спрямованої на зміну, розвиток чи збереження умов суспільного та індивідуального життя.
Зміст дисципліни	<p>Тема 1. Українська філософія як теоретична гуманістика</p> <p>Антропологічні константи українського буденного та теоретичного світоглядів. Українська світоглядна модель</p>

людини як синтез східних та західних світоглядних компонентів. Людинознавчий, екзистенціальний, етико-гуманістичний характер української філософії. Головні питання та поняття філософської україністики. Кордоцентризм як риса української духовності та філософського людиноцентризму. Ірраціональне та раціональне в українській філософській гуманістиці. Історичні етапи осмислення проблеми людини в українській філософії та основні антропологічні парадигми. Українське історико-філософське людинознавство як теоретична і практична наука, її предмет, функції та методи. Джерела української філософії людини. Витоки уявлень про людину, її духовний світ та життєве призначення у праукраїнському світогляді, слов'янській міфології. Вплив прийняття християнства на розуміння сутності і призначення людини.

Тема 2. Людина як проблема у філософуваннях давньоруських любоводів

Особливості тлумачення людини філософами Київської Русі. Відношення “людина – Бог” як парадигма давньоруської філософської думки. Онтологічна сутність людини. Концепція “внутрішньої людини” – носія морально-духовних якостей. Святість як земне втілення морального ідеалу поведінки. “Любоводіє” як спосіб і оцінка людського життя. Людина – синтез індивідуально-особистісного й колективного (“соборного”) начал. Осмислення киеворуськими книжниками місця людини в історії.

Тема 3. Ренесансне розуміння людини в українській філософії XV – початку XVII століть

Утвердження антропоцентричної орієнтації у філософській думці України доби Відродження. Людиноцентризм як підґрунтя формування української національної самосвідомості. Патріотизм та ідея громадянського гуманізму. Ідеал самовладної людини як нового типу особистості у філософії українських гуманістів XV-XVI століть (Ю.Дрогобич, П.Русин, С.Оріховський-Роксолан). Природа людини у вченнях діячів братств та Острозького освітньо-культурного осередку. (І.Копинський, К.-Т.Ставровецький, К.Сакович, Л.Зизаній, І.Вишенський та інші). Ідея цілісної людини, пошук гармонії божественного і природного, духовного і тілесного начал. Орієнтація українських ренесансних філософів на “духовну” людину та пошук шляхів її вдосконалення. Самопізнання людини – умова її

повноправного земного життя та душевного здоров'я. Значення освіти і морального виховання. Вчення про свободу як складова української філософської антропології доби Ренесансу.

Тема 4. Просвітницький ідеал людини в українській філософії другої половини XVII – XVIII століть

Відношення “людина – Всесвіт” як вісь просвітницької парадигми української філософії другої половини XVII – XVIII століть. Визнання цінності індивідуального, тілесно-духовного, земного буття людини. Раціоналізм та кордоцентризм філософського мислення. Філософія людини у курсах викладачів Києво-Могилянської академії (П.Могила, І.Гізель, Й.Кононович-Горбацький, Г.Кониський, Л.Баранович, Ф.Прокопович та інші). Ідея гармонійної єдності духовного і тілесного в людині. Роль розуму в житті людини. Моральний світ людини та діяльнісна концепція його вдосконалення. Благо як мета людського життя. Ідеї гуманізму та концепція “просвіченого абсолютизму” (Т.Прокопович). Християнська антропологія Г.Сковороди. Людина як “мікрокосмос” у вченні про “три світи і дві натури”. Сутність та складові щастя людини. Кордоцентризм філософії Г.Сковороди. Етичні та педагогічні погляди Г.Сковороди. Теорія “природнього” виховання. Проблема соціального зла та шляхів його подолання.

Тема 5. Людина в українській “академічній” філософії XIX століття

Просвітницький ідеал людини та суспільства у філософсько-соціологічних поглядах І.Шада, В.Каразіна, П.Лодія, Я.Козельського. Теорія суспільного договору та проблема свободи людини. Плюралізм філософських течій та ідей в XIX столітті, їх вплив на розвиток людинознавчих студій в Україні. Проблема людини у системах “панпсихізму” О.Козлова, “синехологічного спіритуалізму” О.Гілярова, “монодуалізму” М.Грота, психофізиці В.Зеньківського. О.Новицький та П.Ліницький про місце філософії в житті людини. О.Потебня про роль мови у людському та суспільному бутті. Теорія прав людини Б.Кістяківського.

Тема 6. Антропоцентризм філософії українського романтизму

Національна самосвідомість як домінантна особливість людини у філософії романтизму. Проблема людини і нації у творчості діячів Кирило-Мефодієвського братства. М.Костомаров про особливості українського національного

	<p>характеру. Вчення про суперечливість людської сутності у “хутірській філософії” П.Куліша. Антропоцентризм філософського світогляду Т.Шевченка. Релігійно-ідеалістична концепція людини М.Гоголя. Вчення про людську душу та душевне здоров’я. Вчення П.Юркевича про “серце” як центр фізичного і духовного життя людини, гарант її цілісності та особистісного “Я”. Співвідношення “серця” і розуму, віри і знання. Ідея “загального добра” як основа морального життя людини та світу. Феномен П.Юркевича в історії українського людинознавства.</p> <p>Тема 7. Проблема людини у філософських поглядах українських мислителів останньої чверті ХІХ – першої третини ХХ століть</p> <p>Проблема “людина – суспільство”, “людина – нація” як фундамент філософсько-антропологічної парадигми останньої чверті ХІХ – початку ХХ століть. Проблема єдності національного та загальнолюдського у людині. Свобода та справедливість як орієнтири українського людиноцентризму. Раціоналістично-позитивістське тлумачення людини у філософському світогляді М.Драгоманова та М.Грушевського. Людина як планетне явище у теоріях С.Подолінського та В.Вернадського. Екзистенційний характер філософських поглядів І.Франка, Лесі Українки, Т.Зіньківського. Проблема щастя людини. Людина як суб’єкт загальнолюдського та національного поступу. Етика “конкордизму” та екзистенційний проект В.Винниченка. Волюнтаризм філософсько-антропологічних вчень Д.Донцова та В.Липинського. Політизація сутності людини. Питання національної еліти та громадянської позиції.</p> <p>Тема 8. Новітні українські антропологічні теорії</p> <p>Особливості розробки проблеми людини в українській філософії ХХ – початку ХХІ століть. Характерологія українців у філософській творчості Д.Чижевського, І.Мірчука, В.Яніва. Концепція “загубленої української людини” М.Шлемкевича. Питання буття людини та сенсу її життя у персоналістичній філософії О.Кульчицького. Розробка проблем філософської гуманістики в сучасній українській філософії (П.Копнін, В.Шинкарук, І.Бичко, С.Возняк, О.Яценко, В.Іванов та інші). Проблеми і перспективи філософської антропології в Україні.</p>
Тривалість	90 год. (14 год. лекцій, 18 год. семінарів, 58 год. самост. роботи)
Форма контролю	залік

Назва дисципліни	ЕВРИСТИКА
Статус	дисципліна вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	II III
Мета навчальної дисципліни	ознайомити із евристикою як інтегративною і методологічною дисципліною.
Завдання	
знати	- головні евристичні моделі творчого мислення
вміти	- використовувати прийоми і методи творчого мислення.
Зміст дисципліни	<p>Тема 1. Поняття і предмет евристики Визначення евристики. Значення терміна «евристика». Евристика як інтегративна наука. Емпірична і теоретична евристика. Завдання евристики. Уявлення про евристику Антична евристика. Середньовічна евристика. Евристика Нового часу. Евристика та психологія творчості. Теорія штучного інтелекту. Можливості евристики. Проблеми моделювання штучного інтелекту. Психологічні розробки евристичних прийомів і методів.</p> <p>Тема 2. Евристичний аналіз творчого мислення. Концептуальні характеристики творчості та творчого мислення. Феномен творчості. Якісно нове і нове у часі. Об'єктивно нове і суб'єктивно нове. Творче мислення. Стили творчого мислення. Типи творчого мислення. Особливі феномени творчого мислення. Методи дослідження творчого мислення. Інтроекція. Ретроекція. Комп'ютерна імітація процесів мислення. Комп'ютерне моделювання проблемного середовища. Реконструкція уявлення проблемної ситуації. Дослідження окремих випадків. Технологія формування творчого мислення. Традиційне мислення. Творче мислення. Принципи формування творчого мислення.</p> <p>Тема 3. Евристична модель пошуку, спрямованого на розв'язання задач і проблем Евристична модель, спрямована на пошук. Мета пошуку. Поле пошуку. Метод пошуку. Стратегія пошуку. Евристика пошуку. Результат пошуку. Фактор випадковості. Евристична модель, націлена на розв'язання задач. Задача. Структура задачі. Стадії розв'язання задач. Стратегії розв'язання задач. Алгоритм розв'язку. Евристика розв'язку. Специфіка розв'язання навчальних задач. Навчальна задача. Види навчальних</p>

задач. Алгоритмічні та неалгоритмічні навчальні задачі. Евристична модель, скерована на розв'язання проблем. Проблема. Види проблем. Стратегії розв'язання проблем. Методи розв'язання проблем.

Тема 4. Евристична модель креативного мислення

Креатив, креативність і креативне мислення. Розуміння креативності. Інтуїтивний, новаторський, образний та навіюючий стилі креативного мислення. Форми для креативного мислення. Правильна постановки задач або проблем. Руйнування шаблонів мислення. Порушення усталених і пошук власних правил. Створення ідеї або рішення.

Тема 5. Евристична модель латерального мислення

Латеральне і вертикальне мислення. Особливості латерального і вертикального мислення. Правильність та продуктивність. Принцип доповнення. Прийоми та методи латерального мислення. Пошук альтернативних можливостей. Перегляд вихідних засновків. Відкладення завершальної оцінки. Виявлення домінуючих ідей та вирішальних факторів.

Тема 6. Евристична модель нестандартного мислення

Нестандартне мислення як процес. Співвідношення нестандартного і латерального мислення. Колова істина. Умовна істина. «Логічні бульбашки». Нестандартне мислення і творчість, дивергентне і конвергентне мислення. Інструменти і методи нестандартного мислення. Творча пауза. Просте фокусування. Творчий виклик. Пошук альтернатив. Каскад концепцій. Провокаційні ідеї. Перехід. Випадковий вхід. Прядіння нитки. Зріз.

Тема 7. Евристична модель паралельного мислення

«Шість капелюхів» як метод паралельного мислення. Специфіка паралельного мислення. Структуроване і неструктуроване паралельне мислення. Техніка «шести капелюхів». Паралельне мислення у порівнянні зі змагальним мисленням. Мислення ТВГ. Абсолютні дефініції Сократа. Абсолютна істина Платона. Категорично визначені «логічні комірки» Аристотеля. Суперечка заради істини і паралельне мислення. «Водяна логіка» і паралельне мислення. Відмінності між «кам'яною логікою» і «водяною логікою». Контекст. Пототограма. Алгоритм побудови пототограми.

Тема 8. Евристична модель спектрального мислення

Аналітичне і спектральне мислення. Мислення прориву. Мислення повного спектру. Спектральне мислення як синтез західного і східного підходу до пошуку рішень.

	<p>Аналітичне мислення як західний дослідницький підхід. Режим універсального мислення. Принципи та процес спектрального мислення. Принципи та етапи розвитку аналітичного мислення у процесі розв'язання проблем. Принципи та фази розвитку спектрального мислення.</p> <p>Тема 9. Філософська евристика</p> <p>Визначення філософської евристики. Філософський концепт, філософська концепція. Філософська теорія. Філософська система. Особливості філософського мислення. Методологічні одиниці філософського пізнання. Загальні принципи філософського пізнання. Евристична модель філософської рефлексії. Метод філософування. Філософський метод. Евристичні досягнення філософської рефлексії. Філософське конструювання. Специфіка отримання нового знання у філософії. Способи отримання нового знання у систематичній філософії та історії філософії. Евристична модель побудови логічних систем. Логічна система, її властивості. Формалізація. Силогістика. Символічна логіка. Формалізована мова. Металогіка. Проблема логічного моделювання евристичних аспектів мислення. Моделювання. Проблема створення евристичної логіки. Дескриптивна формалізація. Проблема виразу інтуїції при побудові формальної моделі творчого мислення. Створення філософсько-методологічних програм конкретно-наукових досліджень. Науково-дослідницька програма. Концептуальна наукова модель об'єкта. Системотворчість.</p>
Тривалість	90 год. (14 год. лекційних, 18 год. семінарських, 58 год. самост. роботи)
Форма контролю	Залік
Назва дисципліни	ФУТУРОЛОГІЯ
Статус	дисципліна вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	II III
Мета навчальної дисципліни	Ознайомлення студентів з основними футурологічними концепціями, змістом прогностичних ідей, висловлених на різних етапах розвитку людства, діяльністю Римського клубу та інших футурологічних організації, засвоєння основних напрямів, типів та методів соціального прогнозування, вироблення компетентності аналізувати прогностичні проекти майбутнього, розроблені

	зарубіжними та українськими дослідниками, формування власного погляду студента на різні підходи та спроби вироблення знань про майбутнє, що дає змогу успішної соціальної адаптації до умов професійної діяльності та формування світоглядної орієнтації, соціальної компетентності у досягненні успіхів за обраною спеціальністю.
Завдання	
знати	<ul style="list-style-type: none"> - основні напрями формування знань про майбутнє; - вияви прогностичної функції філософії; - первісні витoki футурології та історичні етапи розвитку прогностичних ідей; - сучасні футурологічні концепції; - основні напрями і принципи соціального прогнозування;
вміти	<ul style="list-style-type: none"> - пояснити методологічне значення філософських наук для вироблення прогностичних ідей; - аналізувати тексти вітчизняних і зарубіжних мислителів і виокремлювати їх прогностичні ідеї; - висвітлювати зміст сучасних футурологічних концепцій та основні напрями глобальних проблем людства; - показувати значення прогностики для попередження та розв'язання глобальних проблем людства і пошуку шляхів розвитку українського суспільства у глобалізованому світі; - визначати головний напрям змін у сфері суспільства, з якою пов'язана майбутня професія, використовувати методи соціального прогнозування.
Зміст дисципліни	<p>Тема 1. Філософія майбутнього</p> <p>Передбачення майбутнього як філософська проблема. Прогностична функція філософії. Поява футурології як вияв прогностичної, методологічної і світоглядної функцій філософії. Поняття і термін “футурологія”. О. Флехтгайм про футурологію як філософію майбутнього та її завдання в дослідженні суспільного розвитку. Футурологія і поява нових підходів до вивчення майбутнього. Подолання агностицизму стосовно майбутнього і формування прогностики як науки та виокремлення спеціальних галузей філософських знань: філософії глобальних проблем, філософії екології, біоетики. Футурологія як вираження планетарної свідомості. Проблематичність визначення статусу футурології у соціальному пізнанні. Об'єкт і предметне поле футурології як міждисциплінарної галузі філософських і наукових знань. Співвідношення соціального суб'єкта і майбутнього у сучасному вимірі.</p>

Самопізнання суб'єкта як рефлексія стосовно майбутнього. Майбутнє – ключова категорія футурології. Поняття “майбутнє” та проблема його визначення. Майбутнє як філософська проблема. Майбутнє як об'єкт пізнання. Основні категорії футурології. Методологічні засади, онтологічний, аксіологічний аспекти футурологічних досліджень. Історичний, структурно-системний, міждисциплінарний підхід до вивчення майбутнього. Основні функції футурології, її відмінність від астрології, фантастики, пророкування.

Тема 2. Витоки футурології

Первісні форми людських уявлень про сучасне, минуле і майбутнє. Презентизм мислення первісних людей. Міф про Афіну як “Проною” – провісницю. Різні види пророкувань у Стародавньому світі. Виникнення астрології. Релігійні пророцтва та ідеї провіденціалізму, есхатології, хіліазму. Апокаліпсис Й. Богослова – як відкриття “таємниці майбутнього”. Прогностичні ідеї давньогрецьких філософів. Проекти ідеальної держави Платона та Аристотеля. Ідея месіанізму та майбутнього спасіння в ученнях релігійних мислителів Середньовіччя. Августин про прогрес історії та “вічне життя”. Гуманістичність поглядів на майбутнє мислителів доби Відродження. Пророкування М. Нотрдама та спроба Н. Макіавеллі реально передбачити майбутнє. Утопічні погляди Т. Мора та Т. Кампанелли на майбутній суспільний лад. Прогностичні ідеї філософів Нового часу. Просвітницькі моделі прогресу людства. Ж. Мел'є, Мореллі, Г. Маблі, Г. Бабеф, Х. Волф про шляхи реалізації ідеалу майбутнього ладу. Теософська модель майбутньої світобудови Е. Сведенберга. Концептуальний підхід Ш. Монтеск'є, Вольтера, Ж. Кондорсе, Й. Гердера, Ж.-Ж. Руссо, К. Гельвеція до пояснення прогресу людства та його майбутнього. Гуманістична парадигма майбутнього в працях І. Канта та інших представників німецької класичної філософії. Раціоналістичні погляди на майбутнє у філософській концепції Г. Гегеля. Контури майбутнього у працях європейських мислителів ХІХ століття. Моделі майбутнього суспільства соціалістів-утопістів К. Сен-Сімона, Ш. Фур'є, Р. Оуена. Марксова теорія зміни суспільно-економічних формацій та майбутнього комуністичного ладу. Немарксистські погляди П. Прудона, Є.Дюрінга, К. Каутського на майбутній суспільний лад. Альтернативні пошуки теоретичного обґрунтування майбутнього суспільства в працях О. Конта, Г. Спенсера. Особливості поглядів

А.Шопенгауера, Ф. Ніцше на майбутнє. Телеологічні пошуки російських філософів. Прогностичні ідеї українських мислителів від давніх часів до початку ХХ століття.

Тема 3. Футурологія в ХХ столітті

Висхідний, кульмінаційний та трансформаційний етапи західної футурології в ХХ столітті. “Футурологічний агностицизм” Г. Ріккєрта і К. Поппєра. Історицистські та культурологічні концепції майбутнього О. Шпенглєра, А. Тойнбі, К. Яспєрса. Суперечливість трактування майбутнього М. Гайдеггером, Ж.-П. Сартром, М. Бердяєвим та іншими представниками екзистенціальної філософії. О. Флєхтгайм – засновник західної новітньої футурології. Різноманітність футурологічних концепцій ХХ століття. В. Ростоу, Т. Парсонс, Д. Гєлбрєйт, Р. Арон, З. Бжєзинський, Д. Белл, Г. Маркузе, Ю. Габермас, Р. Хєйлбронєр про безперспективність майбутнього людини і суспільства. Оптимістичні погляди Г. Кана та реалістичні підходи Е. Корниша до трактування майбутнього. Сучасні релігійні футурологічні концепції. Прогностичні ідеї українських мислителів ХХ століття. Футурологічні пошуки І. Франка, В. Винниченка, Ю. Вассіяна. Проблеми майбутнього у новітніх концепціях суспільства. Модель майбутнього у працях Е. Тофлера “Футурошок”, “Третя хвиля”, “Метаморфози влади”. С. Хантингтон про зіткнення цивілізацій. І. Валлєрстайн про новий соціальний конфлікт Півдня і Півночі. Ф. Фукуяма про “кінець історії”. Виникнення футурологічних організацій в ХХ столітті та сучасні центри вивчення майбутнього людства. Римський клуб як міжнародна футурологічна організація. А. Пєччєї – засновник Римського клубу і видатний футуролог ХХ століття. Доповіді Римському клубові та основні моделі сучасного і майбутнього розвитку людства. Праці Б. Гаврилишина “Дороговкази у майбутнє”, А. Пєччєї “Людські якості” про “людську революцію” і “новий гуманізм”.

Тема 4. Філософія глобальних проблем

Співвідношення понять «глобальність» і «глобалізація», «людство» і «суспільство». Філософське осмислення глобалізації економіки, культури та глобальної кризи людства. Основні напрями глобалізації сучасного світу. Формування транснаціональних економічних, торговельних, фінансових, політичних інститутів. Виникнення глобальних проблем людства. Інтерсоціальні, природосоціальні та антропосоціальні глобальні проблеми сучасності. Взаємозв'язок

	<p>глобальних проблем та пошук шляхів їх вирішення. Загострення глобальної кризи сучасної цивілізації та проблема виживання людства. Альтернативні моделі світового розвитку та майбутнього людства. Антиглобалістські рухи в кінці ХХ – на початку ХХІ століття. Україна в умовах глобалізації сучасного світу та перспективи її участі в розв’язанні глобальних проблем людства. Проблеми людини в глобалізованому світі.</p> <p>Тема 5. Соціальне прогнозування: основні напрями, методи та проблеми</p> <p>Поняття прогнозу як наукового передбачення. Прогнозування, передбачення, проектування, планування. Соціальне передбачення випереджувальне відображення соціальної дійсності. Методологічні проблеми прогностики. Основні принципи, способи та методи прогнозування. Соціальне прогнозування та його основні наукові засади. Типи, види і напрями соціального прогнозування. Прогнозування в основних сферах суспільства. Особливості економічного, політичного, історичного, екологічного, демографічного прогнозування. Прогнозування розвитку науки, освіти, духовної культури. Історичний, комплексний, системно-структурний підходи до соціального прогнозування. Методи, способи та прийоми соціального прогнозування. Екстраполяція, інтерполяція, аналогія, моделювання, експертна оцінка, сценарії в соціальному прогнозуванні. Функції соціального прогнозування та його гуманістична спрямованість. Людина в соціальних прогнозах та перспективи еволюції людини в динамічному світі. Прогнозування світового розвитку на ХХІ століття. Основні варіанти прогнозування розвитку України в ХХІ столітті. Аксиологічний та гносеологічний аспекти соціального прогнозування. Ціннісні орієнтації суб’єктів прогнозування. Ймовірнісний характер прогнозів. Проблема надійності прогнозування та пошуку його наукових критеріїв. Шляхи підвищення достовірності вироблених знань про майбутнє.</p>
Тривалість	180 год. (24 год. лекційних, 36 год. семінарських, 120 год. самост. роботи)
Форма контролю	екзамен
Назва дисципліни	ФІЛОСОФІЯ ГІДНОСТІ
Статус	дисципліна вільного вибору студента циклу професійної підготовки

Рік семестр	II III
Мета навчальної дисципліни	розширення їх світоглядних орієнтирів, осмислення себе в навколишньому світі, своєї цінності й сенсу буття, формування високої філософської культури, розкриття власного творчого потенціалу у всіх сферах життя; допомогти студентам глибоко усвідомити, що від їх ґрунтовної гуманітарної та фахової підготовки, вміння самостійно й творчо мислити та діяти, від обраної ними ціннісної орієнтації, залежить не тільки індивідуальний успіх, але й посилення життєдайності, відродження кращих традицій українського народу, піднесення його ролі у світовому процесі творення загальнолюдських цінностей.
Завдання	
знати	основне коло питань філософії гідності, специфіку її предмету, її методи та функції, основні етапи розвитку, зміст етико-антропологічних ідей зарубіжних і українських мислителів, які репрезентували той чи інший напрям розвитку філософії гідності, актуальні проблеми сучасної зарубіжної та специфіку розвитку української філософії гідності.
вміти	аналізувати основні філософські праці, виокремлювати ідею гідності у філософській творчості зарубіжних та українських мислителів, здійснювати порівняльну характеристику, самостійно формулювати та висловлювати думки по змісту дискусійних питань, критично переосмислювати набуті знання та стереотипи у сприйнятті та розумінні людини та її цінності у світі, толерантно відноситися до поглядів інших людей на ці проблеми, використовувати філософські знання для поглиблення самопізнання й світопізнання, духовного розвитку своєї особистості та гуманізації відносин у суспільстві.
Зміст дисципліни	<p>Тема 1. Предмет філософії гідності. Ідея гідності та її відображення в історичних типах світогляду. Історичні етапи осмислення ідеї гідності та основні етико-антропологічні парадигми. Філософія гідності в системі культури. Методи та функції.</p> <p>Тема 2. Гідність людини в античній філософії. Ідея гідності людини у сократичних діалогах Платона. Специфіка розуміння категорії «гідність» в етиці Аристотеля. Епікурейський погляд на гідність людини. Соціальний вимір гідності людини у філософії стоїцизму.</p> <p>Тема 3. Філософія гідності Середньовіччя та доби</p>

	<p>Відродження. Антиномічний вимір гідності людини у християнській філософії Аврелія Августина. Проблема гідності людини у християнській апологетиці та патристиці. Ідея гідності у філософії доби Відродження.</p> <p>Тема 4. Людина та її гідність у філософії Нового часу та доби Просвітництва. Постановка та розв'язання проблеми гідності людини у Новочасній філософії (Рене Декарт, Френсіс Бекон, Томас Гоббс, Джон Локк). Визнання цінності індивідуального, тілесно-духовного, земного буття людини. Гідність людини та проблема суспільного поступу у філософії Просвітництва. Категорія «гідність» у філософії Іммануїла Канта.</p> <p>Тема 5. Некласичне тлумачення гідності людини у європейській філософії XIX-XX ст. Гідність генія як ідеал у філософській творчості Артура Шопенгауера. Етико-екзистенційний вимір розуміння гідності людини у філософській творчості Сьорена К'єркегора. Гідність особистості у світлі філософського ідеалізму Памфіла Юркевича. Метафізика гідності людської особистості у творчості Федора Достоєвського. Ідея гідності у філософії Фрідріха Ніцше. Філософія гідності Миколи Бердяєва. Сучасна зарубіжна та українська філософія про гідність людини.</p>
<p>Тривалість</p>	<p>180 год. (24 год. лекційних, 36 год. семінарських, 120 год. самост. роботи)</p>
<p>Форма контролю</p>	<p>Екзамен</p>